Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
JULIANE KOKOTT
της 3ης Μαρτίου 2016[1]

Υπόθεση C-158/15

Elektriciteits Produktiemaatschappij Zuid-Nederland EPZ NV
κατά
Bestuur van de Nederlandse Emissieautoriteit
[αίτηση του Raad van State (Κάτω Χώρες)

για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Δίκαιο περιβάλλοντος — Οδηγία 2003/87/ΕΚ — Σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου — Έννοια της εγκαταστάσεως — Κανονισμός (ΕΕ) 601/2012 — Παρακολούθηση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου — Καύσιμο που εξάγεται από την εγκατάσταση»

I – **Εισαγωγή**

1. Το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής που καθιερώνει η οδηγία 2003/87/ΕΚ[2] συνιστά ένα από τα πιο σημαντικά εργαλεία της Ένωσης για την άμβλυνση της κλιματικής αλλαγής. Στο πλαίσιο του συστήματος αυτού, οι μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από άνθρακα πρέπει να αποκτούν τα λεγόμενα δικαιώματα εκπομπής για την απελευθέρωση CO_2 κατά την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά το αν η εν λόγω υποχρέωση καλύπτει και την απελευθέρωση CO_2 που προκύπτει από την αυτοθέρμανση του άνθρακα εντός αποθηκευτικού χώρου της μονάδας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.

2. Για να συμπεριληφθούν οι συγκεκριμένες εκπομπές στο πλαίσιο της ανωτέρω υποχρεώσεως θα πρέπει ο αποθηκευτικός χώρος να αποτελεί τμήμα της εγκαταστάσεως παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας κατά την έννοια της οδηγίας 2003/87. Συναφώς, ο αναγκαίος εννοιολογικός προσδιορισμός της εγκαταστάσεως δεν προκύπτει μόνον από την εν λόγω οδηγία, αλλά και από τον σχεδόν πανομοιότυπο ορισμό της στην πολύ γενικότερη οδηγία περί βιομηχανικών εκπομπών[3], όπου τούτη η έννοια είναι κομβικής σημασίας. Στην παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο θα λάβει θέση πρώτη φορά επί της έννοιας αυτής. Μολονότι η ερμηνεία συγκεκριμένου ορισμού μιας οδηγίας δεν έχει κατ' ανάγκην εφαρμογή και στο πλαίσιο άλλης οδηγίας, η υπό κρίση υπόθεση θα αποτελέσει δικαστικό προηγούμενο.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γερμανική.

2 — Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 2003, σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας και την τροποποίηση της οδηγίας 96/61/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 275, σ. 32), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 421/2014 [...] για την τροποποίηση της οδηγίας 2003/87 [...] ενόψει της εφαρμογής έως το 2020 μιας διεθνούς συμφωνίας για τη θέσπιση ενός ενιαίου παγκόσμιου αγορακεντρικού μέτρου σχετικά με τις εκπομπές που οφείλονται στις διεθνείς αεροπορικές μεταφορές (ΕΕ L 129, σ. 1).

3 — Οδηγία 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2010, περί βιομηχανικών εκπομπών (ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης) (ΕΕ L 334, σ. 17).

3. Πάντως, ακόμη και αν ο αποθηκευτικός χώρος εκλαμβανόταν ως τμήμα της εγκαταστάσεως παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, οι επίδικες εκπομπές θα εξαιρούνταν από την υποχρέωση αποκτήσεως δικαιωμάτων εκπομπής, εάν ο άνθρακας ο οποίος χάνεται λόγω αυτοθερμάνσεως θεωρούνταν ως καύσιμο που εξήχθη από την εγκατάσταση κατά την έννοια του άρθρου 27, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΕ) 601/2012 [4].

II – **Νομικό πλαίσιο**

Α — *Η οδηγία 2003/87*

4. Το άρθρο 2, παράγραφος 1, ορίζει το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2003/87:

«Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στις εκπομπές από τις δραστηριότητες που απαριθμούνται στο παράρτημα Ι και στα αέρια θερμοκηπίου που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΙ.»

5. Από τους ορισμούς του άρθρου 3 της οδηγίας 2003/87 πρέπει να επισημανθούν οι ακόλουθοι τρεις:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

β) "εκπομπές": απελευθέρωση αερίων θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα από πηγές μιας εγκατάστασης·

[…]

ε) "εγκατάσταση": σταθερή τεχνική μονάδα όπου διεξάγονται μία ή περισσότερες δραστηριότητες απαριθμούμενες στο παράρτημα Ι και οποιεσδήποτε άλλες δραστηριότητες άμεσα σχετιζόμενες με αυτές, οι οποίες συνδέονται, τεχνικώς, με τις διεξαγόμενες δραστηριότητες στο συγκεκριμένο τόπο και θα μπορούσαν να έχουν επιπτώσεις στις εκπομπές και τη ρύπανση·

[…]

κ) Με τον όρο "καύση" νοείται κάθε οξείδωση καυσίμων, ανεξάρτητα από τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιείται η παραγόμενη από τη διαδικασία αυτήν θερμότητα ή ηλεκτρική ή μηχανική ενέργεια και οποιεσδήποτε άλλες άμεσα συνδεόμενες δραστηριότητες, περιλαμβανομένου του καθαρισμού απαερίων·

[…]»

6. Η υποχρέωση παραδόσεως δικαιωμάτων για την εκπομπή αερίων θερμοκηπίου θεσπίζεται στο άρθρο 12, παράγραφος 3, της οδηγίας 2003/87:

«Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε, το αργότερο στις 30 Απριλίου κάθε έτους, ο φορέας εκμετάλλευσης κάθε εγκατάστασης να παραδίδει αριθμό δικαιωμάτων, εκτός των δικαιωμάτων που έχουν εκχωρηθεί δυνάμει του κεφαλαίου ΙΙ, που αντιστοιχεί στις συνολικές εκπομπές από την εν λόγω εγκατάσταση κατά τη διάρκεια του προηγούμενου ημερολογιακού έτους, όπως έχουν πιστοποιηθεί σύμφωνα με το άρθρο 15 και στη συνέχεια τα εν λόγω δικαιώματα να ακυρώνονται.»

4 — Κανονισμός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 21ης Ιουνίου 2012 για την παρακολούθηση και την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου κατ' εφαρμογή της οδηγίας 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 181, σ. 30).

7. Η καύση καυσίμων σε εγκαταστάσεις με συνολική ονομαστική θερμική κατανάλωση άνω των 20 MW είναι μία εκ των δραστηριοτήτων που περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι της οδηγίας 2003/87. Στην εισαγωγή του παραρτήματος αυτού διευκρινίζονται οι λειτουργίες που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όσον αφορά την καύση:

«3. Για τον υπολογισμό της συνολικής ονομαστικής θερμικής ισχύος μιας εγκατάστασης προκειμένου να αποφασιστεί κατά πόσον αυτή θα περιληφθεί στο κοινοτικό σύστημα, αθροίζονται οι ονομαστικές θερμικές ισχείς όλων των συμμετεχουσών σε αυτήν τεχνικών μονάδων όπου η καύση καυσίμου γίνεται εντός της εγκατάστασης. Στις μονάδες αυτές μπορεί να περιλαμβάνονται όλες οι μορφές λεβήτων, καυστήρων, στροβίλων, κλιβάνων, αποτεφρωτήρων, φρυκτήρων, καμίνων, φούρνων, στεγνωτήρων, κινητήρων, κυψελών καυσίμου, μονάδων καύσης χημικής ανακύκλωσης, χοανών φλόγας και θερμικών ή καταλυτικών μονάδων μετάκαυσης. Για τους σκοπούς του υπολογισμού αυτού δεν λαμβάνονται υπόψη οι μονάδες με ονομαστική θερμική ισχύ κάτω των 3 MW και μονάδες που χρησιμοποιούν αποκλειστικά βιομάζα. […]

[…]

5. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί υπέρβαση του ανωτάτου ορίου παραγωγικής ικανότητας οιασδήποτε δραστηριότητας του παρόντος παραρτήματος, όλες οι μονάδες στις οποίες καίονται καύσιμα, πέρα από αυτές στις οποίες γίνεται αποτέφρωση επικίνδυνων ή τοξικών αποβλήτων, περιλαμβάνονται στην άδεια εκπομπής αερίων θερμοκηπίου.»

Β — *Ο κανονισμός 601/2012*

8. Κατά το άρθρο 1 του κανονισμού 601/2012, με τον εν λόγω κανονισμό θεσπίζονται κανόνες για την παρακολούθηση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και των δεδομένων δραστηριότητας και την υποβολή σχετικών εκθέσεων δυνάμει της οδηγίας 2003/87, κατά την περίοδο εμπορίας του ενωσιακού συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής που αρχίζει την 1η Ιανουαρίου 2013 και κατά τις επόμενες περιόδους εμπορίας.

9. Το άρθρο 5 του κανονισμού 601/2012 ορίζει ότι η παρακολούθηση πρέπει να είναι πλήρης:

«Η παρακολούθηση και η υποβολή εκθέσεων πρέπει να είναι πλήρεις και να καλύπτουν όλες τις εκπομπές διεργασίας και καύσης από όλες τις πηγές εκπομπών και ροές πηγής που ανήκουν σε δραστηριότητες οι οποίες απαριθμούνται στο παράρτημα Ι της οδηγίας 2003/87/ΕΚ και άλλες συναφείς δραστηριότητες οι οποίες εντάσσονται δυνάμει του άρθρου 24 της ίδιας οδηγίας, καθώς και όλα τα αέρια θερμοκηπίου που έχουν καθοριστεί σε σχέση με τις εν λόγω δραστηριότητες, ταυτόχρονα δε να αποτρέπουν τις διπλοεγγραφές.

Οι φορείς εκμετάλλευσης και οι φορείς εκμετάλλευσης αεροσκαφών εφαρμόζουν τα κατάλληλα μέτρα για την αποτροπή κενών στα δεδομένα κατά την περίοδο αναφοράς.»

10. Το άρθρο 20, παράγραφος 1, του κανονισμού 601/2012 συγκεκριμενοποιεί τα όρια της παρακολουθήσεως εκ μέρους του φορέα εκμεταλλεύσεως:

«Ο φορέας εκμετάλλευσης καθορίζει τα όρια παρακολούθησης κάθε εγκατάστασης.

Εντός των ορίων αυτών, ο φορέας εκμετάλλευσης συμπεριλαμβάνει όλες τις εκπομπές των σχετικών αερίων θερμοκηπίου από όλες τις πηγές εκπομπών και τις ροές πηγής που ανήκουν σε δραστηριότητες της συγκεκριμένης εγκατάστασης οι οποίες απαριθμούνται στο παράρτημα Ι της οδηγίας 2003/87/ΕΚ, καθώς και από τις δραστηριότητες και τα αέρια θερμοκηπίου που έχει εντάξει το κράτος μέλος κατ' εφαρμογή του άρθρου 24 της οδηγίας 2003/87/ΕΚ.

Ο φορέας εκμετάλλευσης συμπεριλαμβάνει επίσης τις εκπομπές που οφείλονται τόσο στην κανονική λειτουργία όσο και σε απρόβλεπτα συμβάντα, συμπεριλαμβανομένων της εκκίνησης και διακοπής λειτουργίας και των καταστάσεων έκτακτης ανάγκης κατά την περίοδο αναφοράς, με εξαίρεση τις εκπομπές των κινητών μηχανών που χρησιμοποιούνται στις μεταφορές.»

11. Το άρθρο 21, παράγραφος 1, του κανονισμού 601/2012 αφορά την επιλογή της μεθοδολογίας παρακολουθήσεως:

«Για την παρακολούθηση των εκπομπών μιας εγκατάστασης, ο φορέας εκμετάλλευσης επιλέγει να εφαρμόσει είτε μεθοδολογία βασιζόμενη σε υπολογισμούς είτε μεθοδολογία βασιζόμενη σε μετρήσεις, με την επιφύλαξη ειδικών διατάξεων του παρόντος κανονισμού.

Η βασιζόμενη σε υπολογισμούς μεθοδολογία συνίσταται στον προσδιορισμό των εκπομπών από ροές πηγής με βάση δεδομένα δραστηριότητας που λαμβάνονται με τη βοήθεια συστημάτων μετρήσεων και συμπληρωματικές παραμέτρους που προκύπτουν από εργαστηριακές αναλύσεις ή προκαθορισμένες τιμές. Η βασιζόμενη σε υπολογισμούς μεθοδολογία μπορεί να εφαρμοστεί είτε μέσω της τυπικής μεθοδολογίας που προβλέπεται στο άρθρο 24 είτε μέσω της μεθοδολογίας ισοζυγίου μάζας που προβλέπεται στο άρθρο 25.

[…]»

12. Το άρθρο 27 του κανονισμού 601/2012 ρυθμίζει τον τρόπο κατά τον οποίο πρέπει να υπολογίζονται οι ποσότητες καταναλώσεως ορισμένης εγκαταστάσεως:

«1. Ο φορέας εκμετάλλευσης προσδιορίζει τα δεδομένα δραστηριότητας μιας ροής πηγής με έναν από τους ακόλουθους τρόπους:

α) βάσει συνεχούς μέτρησης στη διεργασία η οποία προκαλεί τις εκπομπές·

β) βάσει άθροισης των μετρήσεων ποσοτήτων που παραδίδονται χωριστά, λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές μεταβολές αποθεμάτων.

2. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1 στοιχείο β), η ποσότητα καυσίμου ή υλικού που χρησιμοποιήθηκε σε διεργασία κατά την περίοδο αναφοράς υπολογίζεται ως η ποσότητα καυσίμου ή υλικού που αγοράστηκε κατά την περίοδο αναφοράς, μείον την ποσότητα καυσίμου ή υλικού που εξήχθη από την εγκατάσταση, συν την ποσότητα καυσίμου ή υλικού που βρισκόταν στα αποθέματα στην αρχή της περιόδου αναφοράς, μείον την ποσότητα καυσίμου ή υλικού που βρισκόταν στα αποθέματα στο τέλος της περιόδου αναφοράς.

[…]»

III – **Τα πραγματικά περιστατικά και η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως**

13. Η Elektriciteits Produktiemaatschappij Zuid-Nederland EPZ NV (στο εξής: EPZ) εκμεταλλεύεται μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από άνθρακα στη λιμενική και βιομηχανική ζώνη του Vlissingen-Oost, πλησίον του Borssele, στην επαρχία των Κάτω Χωρών Zeeland. Επί του παρόντος, η μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας έχει ισχύ 406 MW και καταναλώνει, κατά μέσο όρο, 2 500 τόνους άνθρακα ημερησίως. Ο άνθρακας φθάνει με πλοίο σε ένα από τα λιμάνια της περιοχής, το Kaloothaven. Παραδίδεται στην EPZ από εταιρία φορτοεκφορτώσεως και στοιβασίας, ονομαζόμενη OVET, η οποία είναι εγκατεστημένη κοντά στο λιμάνι. Η OVET εγχέει σε δύο κινητές χοάνες τον άνθρακα που προέρχεται από το πλοίο και προορίζεται για την EPZ και στη συνέχεια ο άνθρακας μεταφέρεται στον τόπο αποθηκεύσεως της EPZ, καλούμενο επίσης ως πάρκο άνθρακα.

14. Το κέντρο του πάρκου άνθρακα απέχει περίπου 800 μέτρα από τα όρια της μονάδας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από άνθρακα. Δημόσιος δρόμος χωρίζει τον τόπο αποθηκεύσεως από το οικόπεδο στο οποίο βρίσκεται η μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από άνθρακα. Ο άνθρακας μεταφέρεται με ειδικά οχήματα από τον τόπο αποθηκεύσεως και τοποθετείται σε κυλιόμενο τάπητα. Ο κυλιόμενος αυτός τάπητας διασχίζει τον δημόσιο δρόμο έως τη μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από άνθρακα. Εκεί ο άνθρακας κονιορτοποιείται και εν συνεχεία εισέρχεται στην εγκατάσταση καύσεως.

15. Η EPZ μπορεί να τοποθετήσει στο πάρκο άνθρακα το φορτίο περίπου δύο πλοίων. Ο άνθρακας παραμένει για μισό έως ένα έτος σε κατάσταση αποθηκεύσεως πριν υποστεί καύση στη μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.

16. Η EPZ εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών και, ως εκ τούτου, οφείλει να παραδίδει δικαιώματα εκπομπών για τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου. Η ποσότητα των απαιτούμενων δικαιωμάτων καθορίζεται με βάση την παραδιδόμενη ποσότητα άνθρακα. Η EPZ όμως ζητεί τη μείωση της ποσότητας αυτής κατά ένα πάγιο ποσοστό.

17. Συναφώς, είναι αμφίβολο ακόμη μόνον το αν η αυτοθέρμανση του άνθρακα δικαιολογεί τέτοια μείωση. Τούτο σημαίνει, συγκεκριμένα, ότι κατά τη διάρκεια της αποθηκεύσεως στο πάρκο άνθρακα, ένα μέρος του άνθρακα χάνεται λόγω καύσεως οφειλόμενης σε αυτοθέρμανση. Το οξυγόνο του αέρα μεταξύ των αποθηκευμένων τεμαχίων άνθρακα αντιδρά με τον άνθρακα και εκλύεται θερμότητα, λόγω της οποίας χάνεται ένα μέρος του άνθρακα. Η διαδικασία αυτή συνεπάγεται μεν εκπομπή CO_2, αλλά δεν συμβάλλει στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από την οικεία μονάδα παραγωγής.

18. Επομένως, το Raad van State των Κάτω Χωρών ζητεί από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης να εκδώσει προδικαστική απόφαση επί των ακόλουθων ερωτημάτων:

1. Εμπίπτει στην έννοια της «εγκαταστάσεως» κατά το άρθρο 3, στοιχείο ε′, της οδηγίας 2003/87 κατάσταση όπως η προκειμένη, στο πλαίσιο της οποίας άνθρακας αποθηκεύεται σε πάρκο άνθρακα, όπου λαμβάνουν χώρα εκπομπές CO_2 ως αποτέλεσμα αυτοθερμάνσεως και το κέντρο του πάρκου βρίσκεται σε απόσταση περίπου 800 μέτρων από τα όρια του οικοπέδου της μονάδας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από άνθρακα ενώ δημόσιος δρόμος χωρίζει τις δύο εκτάσεις γης και ο άνθρακας μεταφέρεται από τον τόπο αποθηκεύσεως προς τη μονάδα παραγωγής μέσω κυλιόμενου τάπητα ο οποίος διασχίζει τον δημόσιο δρόμο;

2. Εμπίπτει στην έννοια της εκφράσεως «καύσιμο που εξήχθη από την εγκατάσταση», που περιέχεται στο άρθρο 27, παράγραφος 2, του κανονισμού 601/2012, κατάσταση όπως η προκειμένη, στο πλαίσιο της οποίας ποσότητα άνθρακα αναλώνεται κατά τη διάρκεια της αποθηκεύσεως στο πάρκο άνθρακα λόγω καύσεως οφειλόμενης σε αυτοθέρμανση;

19. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν η EPZ, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών και η Επιτροπή. Κατόπιν τούτου, το Δικαστήριο έκρινε ότι έχει διαφωτισθεί επαρκώς και αποφάσισε, δυνάμει του άρθρου 76, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, να μη διεξαχθεί επ' ακροατηρίου συζήτηση.

IV – **Εκτίμηση**

20. Κατά το άρθρο 12, παράγραφος 3, της οδηγίας 2003/87, ο φορέας εκμεταλλεύσεως κάθε εγκαταστάσεως οφείλει, το αργότερο στις 30 Απριλίου κάθε έτους, να παραδίδει αριθμό δικαιωμάτων που αντιστοιχεί στις συνολικές εκπομπές από την εν λόγω εγκατάσταση κατά τη διάρκεια του προηγούμενου ημερολογιακού έτους, όπως έχουν πιστοποιηθεί σύμφωνα με το άρθρο 15. Μολονότι η περίπτωση της κύριας δίκης δεν αφορά ακόμη την παράδοση δικαιωμάτων, αλλά μόνον την πιστοποίηση σύμφωνα με το άρθρο 15, το αποτέλεσμα της πιστοποιήσεως αυτής είναι κρίσιμο για την ποσότητα των αναγκαίων δικαιωμάτων.

21. Με την εξεταζόμενη αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, το Raad van State ζητεί να διευκρινισθεί αν απαιτούνται δικαιώματα εκπομπής για εκπομπές CO_2 που οφείλονται σε αυτοθέρμανση κατά την αποθήκευση του άνθρακα σε αποθηκευτικό χώρο μονάδας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από άνθρακα. Τα δύο ερωτήματα αφορούν το αν ο αποθηκευτικός χώρος εντάσσεται στην εγκατάσταση της μονάδας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας βάσει του συστήματος της οδηγίας 2003/87 (σχετικά υπό Α) και το αν είναι δυνατόν το καύσιμο που χάνεται λόγω αυτοθερμάνσεως να μην λαμβάνεται υπόψη, διότι «εξήχθη από την εγκατάσταση» (σχετικά υπό Β).

Α — *Επί της έννοιας της εγκαταστάσεως*

22. Κατά το άρθρο 3, στοιχείο ε′, της οδηγίας 2003/87, η εγκατάσταση είναι σταθερή τεχνική μονάδα όπου διεξάγονται μία ή περισσότερες δραστηριότητες απαριθμούμενες στο παράρτημα Ι και οποιεσδήποτε άλλες δραστηριότητες άμεσα σχετιζόμενες με αυτές, οι οποίες συνδέονται, τεχνικώς, με τις διεξαγόμενες δραστηριότητες στον συγκεκριμένο τόπο και θα μπορούσαν να έχουν επιπτώσεις στις εκπομπές και τη ρύπανση.

23. Η καύση καυσίμων σε εγκαταστάσεις με συνολική ονομαστική θερμική κατανάλωση άνω των 20 MW περιλαμβάνεται στο παράρτημα Ι της οδηγίας 2003/87. Επομένως, η μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας της EPZ με ισχύ 406 MW υπάγεται στο σύστημα της οδηγίας.

24. Η EPZ επισημαίνει ότι η αποθήκευση άνθρακα δεν συγκαταλέγεται στις δραστηριότητες του παραρτήματος Ι της οδηγίας 2003/87. Ωστόσο, ο αποθηκευτικός χώρος άνθρακα θα μπορούσε να συνιστά τμήμα της εγκαταστάσεως της μονάδας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.

1. Επί του ορισμού της εγκαταστάσεως

25. Ο ορισμός της εγκαταστάσεως στο άρθρο 3, στοιχείο ε′, της οδηγίας 2003/87 χαρακτηρίζεται από τέσσερα στοιχεία. Συγκεκριμένα, γίνεται λόγος, πρώτον, για σταθερή τεχνική μονάδα όπου διεξάγονται μία ή περισσότερες δραστηριότητες απαριθμούμενες στο παράρτημα Ι, καθώς και, δεύτερον, οποιεσδήποτε άλλες δραστηριότητες άμεσα σχετιζόμενες με αυτές, οι οποίες, τρίτον, συνδέονται τεχνικώς με τις διεξαγόμενες δραστηριότητες στον συγκεκριμένο τόπο και, τέταρτον, θα μπορούσαν να έχουν επιπτώσεις στις εκπομπές και τη ρύπανση.

26. Ασφαλώς, μεταξύ των διαφόρων γλωσσικών αποδόσεων υφίστανται διαφορές ως προς το αν οι λοιπές δραστηριότητες που σχετίζονται άμεσα με την κύρια δραστηριότητα διεξάγονται εντός ή και εκτός της τεχνικής μονάδας[5]. Εντούτοις, οι διαφορές αυτές είναι μικρότερες από ό,τι φαίνεται.

27. Πιο συγκεκριμένα, η έννοια της «τεχνικής μονάδας» δεν ορίζεται επακριβώς και, ως εκ τούτου, επιδέχεται ελαστική ερμηνεία. Συνεπώς, είναι κρίσιμα τα υπόλοιπα στοιχεία του ορισμού, δηλαδή η άμεση σχέση άλλης δραστηριότητας με δραστηριότητα που απαριθμείται στο παράρτημα, η τεχνική σύνδεση μεταξύ των δύο δραστηριοτήτων, καθώς και οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

28. Αυτά τα στοιχεία του ορισμού της εγκαταστάσεως δεν επιτρέπεται να ερμηνεύονται συσταλτικά, διότι σε άλλη περίπτωση θα υφίστατο κίνδυνος συγκεκριμένες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου της εκάστοτε εγκαταστάσεως να απομονωθούν και να εξαιρεθούν από το σύστημα της οδηγίας 2003/87.

5 — Βλ. Επιτροπή, *Guidance on Interpretation of «Installation» and «Operator» for the Purposes of the IPPC Directive*, έκδοση 1, Απρίλιος 2007, σ. 1.

29. Η αποθήκευση άνθρακα σε χώρο της μονάδας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας ενόψει της μεταγενέστερης καύσεώς του στην εν λόγω μονάδα δεν συγκαταλέγεται μεν στο παράρτημα I της οδηγίας 2003/87, αλλά από τον ορισμό της εγκαταστάσεως προκύπτει ότι και άλλες δραστηριότητες πρέπει να λογίζονται ως δραστηριότητες της εγκαταστάσεως εφόσον σχετίζονται άμεσα με την κύρια δραστηριότητα, εν προκειμένω με την καύση. Τέτοια άμεση σχέση είναι δεδομένη όσον αφορά την επίδικη αποθήκευση άνθρακα, διότι το αποθηκευμένο καύσιμο είναι αναγκαίο για να λειτουργήσει η κάμινος της μονάδας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.

30. Η άμεση αυτή σχέση συγκεκριμενοποιείται με βάση το στοιχείο της τεχνικής συνδέσεως. Η ύπαρξη τέτοιας συνδέσεως πρέπει να γίνεται δεκτή όταν η εκάστοτε δραστηριότητα ενσωματώνεται στην κύρια δραστηριότητα, η οποία εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2003/87, βάσει κοινής τεχνικής διαδικασίας. Τούτο συμβαίνει στην εξεταζόμενη περίπτωση λόγω του κυλιόμενου τάπητα που εκτείνεται έως τη μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Αντιθέτως, το ότι τα δύο τμήματα της εγκαταστάσεως χωρίζονται από δρόμο και ορισμένη απόσταση έχει δευτερεύουσα σημασία.

31. Τέλος, οι εκπομπές CO_2 λόγω αυτοθερμάνσεως μαρτυρούν ότι η αποθήκευση μπορεί να έχει επιπτώσεις στις εκπομπές και τη ρύπανση. Εξάλλου, δεν αποκλείονται και επιπλέον περιβαλλοντικές επιπτώσεις της υπαίθριας αποθηκεύσεως άνθρακα, παραδείγματος χάρη υπό μορφή σωματιδίων.

32. Επομένως, αποθηκευτικός χώρος άνθρακα, όπως αυτός της διαφοράς της κύριας δίκης, συνιστά τμήμα της εγκαταστάσεως της μονάδας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.

2. Επί των ειδικότερων εννοιών της εγκαταστάσεως

33. Το συμπέρασμα τούτο επιβεβαιώνουν και οι ειδικότεροι ορισμοί της εγκαταστάσεως στον τομέα της αποτεφρώσεως αποβλήτων βάσει του άρθρου 42, παράγραφος 1, της οδηγίας περί βιομηχανικών εκπομπών και του άρθρου 3, σημείο 8, της οδηγίας για την αντιμετώπιση των κινδύνων μεγάλων ατυχημάτων σχετιζόμενων με επικίνδυνες ουσίες[6], γνωστής ως οδηγία Seveso III.

34. Ως προς τις μονάδες αποτεφρώσεως αποβλήτων, η εγκατάσταση αποθηκεύσεως των αποβλήτων, δηλαδή του καυσίμου, ορίζεται ρητώς ως τμήμα της εκάστοτε μονάδας. Επίσης, κατά την οδηγία Seveso III, οι εγκαταστάσεις περιλαμβάνουν και αποθήκες που χρειάζονται για τη λειτουργία τους.

35. Ασφαλώς, οι δύο αυτοί ορισμοί είναι προσανατολισμένοι πρωτίστως στους συγκεκριμένους σκοπούς της κάθε ρυθμίσεως, αλλά επιδιώκουν, ακριβώς όπως και ο ορισμός στην οδηγία 2003/87, μια συνολική εκτίμηση των προβλεπόμενων σε κάθε περίπτωση περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Στο πλαίσιο αυτό, λοιπόν, αμφότεροι οι ειδικοί ορισμοί αποσαφηνίζουν ότι οι εγκαταστάσεις καλύπτουν κατά κανόνα και την αναγκαία αποθεματοποίηση.

36. Συναφώς, ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει ο ορισμός στον τομέα της αποτεφρώσεως αποβλήτων, διότι αφορά μονάδες όπου πραγματοποιείται καύση όπως συμβαίνει και στη μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Από τον ορισμό αυτόν προκύπτει ότι τέτοιες μονάδες διαθέτουν κατά κανόνα αποθήκες καυσίμων.

3. Επί των σκοπών της οδηγίας 2003/87

37. Εντούτοις, η EPZ υποστηρίζει την άποψη ότι επιβάλλεται πιο στενή ερμηνεία της έννοιας της εγκαταστάσεως λόγω των σκοπών της οδηγίας 2003/87. Στο πλαίσιο αυτό, η EPZ τονίζει ιδίως ότι ο φορέας εκμεταλλεύσεως αποθήκης άνθρακα δεν δύναται να ελέγξει ή να αποτρέψει τις εκπομπές που οφείλονται στην αυτοθέρμανση.

6 — Οδηγία 2012/18/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 4ης Ιουλίου 2012 (ΕΕ L 197, σ. 1).

38. Η άποψη τούτη στηρίζεται στη λογική ότι ο μηχανισμός της αγοράς που αφορά την εμπορία δικαιωμάτων εκπομπής έχει ως σκοπό να παροτρύνει τους φορείς εκμεταλλεύσεως των εγκαταστάσεων να μειώσουν στον μέγιστο δυνατό βαθμό τις εκπομπές CO_2 που προκύπτουν από τις δραστηριότητές τους.

39. Ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι ο φορέας εκμεταλλεύσεως αποθήκης άνθρακα αδυνατεί όντως να αποτρέψει την αυτοθέρμανση, η EPZ δεν λαμβάνει υπόψη ότι ο μηχανισμός της αγοράς δεν αποκλείει, υπό ορισμένες συνθήκες, και την πλήρη παύση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων, όταν αυτές δεν είναι πλέον ανταγωνιστικές λόγω του κόστους των αναπόφευκτων εκπομπών.

40. Συνεπώς, οι σκοποί της οδηγίας 2003/87 επιβεβαιώνουν, επίσης, ότι η εγκατάσταση της μονάδας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας περιλαμβάνει και την αποθήκη άνθρακα.

4. Επί του κανονισμού 601/2012

41. Μολονότι ο κανονισμός 601/2012, εκ πρώτης όψεως, δεν παρέχει σαφή απάντηση στο ζήτημα της συνεκτιμήσεως των εκπομπών που προέρχονται από τον τόπο αποθηκεύσεως, εν τέλει δεν θέτει εν αμφιβόλω τη συνεκτίμησή τους.

42. Δυνατότητα να μην ληφθεί υπόψη ο τόπος αποθηκεύσεως ενδέχεται να απορρέει, κατά τα φαινόμενα, από το άρθρο 20 του κανονισμού. Το άρθρο αυτό προβλέπει ότι ο φορέας εκμεταλλεύσεως καθορίζει τα όρια παρακολουθήσεως κάθε εγκαταστάσεως. Η ρύθμιση αυτή όμως δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ο φορέας εκμεταλλεύσεως μονάδας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας θα μπορούσε να απομονώσει τον σχετικό αποθηκευτικό χώρο, ώστε αυτός να μην λαμβάνεται υπόψη.

43. Πιο συγκεκριμένα, η εξουσία καθορισμού ορίων δεν αφορά καθεαυτή την εγκατάσταση, αλλά μόνον την παρακολούθησή της. Ωστόσο, οριοθέτηση της παρακολουθήσεως η οποία θα εξαιρούσε συγκεκριμένες εκπομπές της εγκαταστάσεως θα αντέβαινε στον σκοπό της παρακολουθήσεως. Πράγματι, κατά το άρθρο 5 του κανονισμού, η παρακολούθηση πρέπει να είναι πλήρης και να καλύπτει όλες τις εκπομπές διεργασίας και καύσεως από όλες τις πηγές εκπομπών και ροές πηγής που ανήκουν σε δραστηριότητες οι οποίες απαριθμούνται στο παράρτημα I της οδηγίας 2003/87/ΕΚ. Η αυτοθέρμανση του άνθρακα στον αποθηκευτικό χώρο όμως συνιστά επίσης πηγή εκπομπών που ανήκει στη δραστηριότητα της μονάδας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και, ως εκ τούτου, πρέπει να παρακολουθείται.

5. Επί των διαφορετικών μορφών οργανώσεως της αποθηκεύσεως

44. Συναφώς, η EPZ ζητεί ευλόγως να διευκρινισθεί αν διαφορετική οργάνωση της αποθηκεύσεως θα απέκλειε ενδεχομένως την ένταξή της στην εγκατάσταση της μονάδας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Η διευκρίνιση αυτή δεν είναι μεν αναγκαία για την απάντηση στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, αλλά θα μπορούσε να συμβάλει στην οριστική επίλυση της διαφοράς μεταξύ της EPZ και των αρμόδιων Αρχών των Κάτω Χωρών όσον αφορά τη συνεκτίμηση του τόπου αποθηκεύσεως. Επομένως, το Δικαστήριο θα έπρεπε να λάβει θέση επ' αυτού.

45. Το στοιχείο της *τεχνικής* συνδέσεως μαρτυρά ότι δεν είναι κρίσιμη η οικονομική οργάνωση της δραστηριότητας, παραδείγματος χάρη το αν διεξάγεται από άλλον φορέα εκμεταλλεύσεως (Outsourcing). Αντιθέτως, έχει καθοριστική σημασία η ενσωμάτωσή της, βάσει τεχνικής διαδικασίας, στην κύρια δραστηριότητα η οποία εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2003/87.

46. Στο ίδιο πνεύμα, στην έκτη αιτιολογική σκέψη, καθώς και στο άρθρο 4, παράγραφος 3, και στο άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας περί βιομηχανικών εκπομπών όπου χρησιμοποιείται σχεδόν η ίδια έννοια της εγκαταστάσεως, ο νομοθέτης έλαβε υπόψη το ενδεχόμενο να υπάρχουν διάφοροι φορείς εκμεταλλεύσεως διαφορετικών τμημάτων μιας εγκαταστάσεως.

47. Τούτο επιβεβαιώνουν και οι ειδικότεροι ορισμοί της εγκαταστάσεως στον τομέα της αποτεφρώσεως αποβλήτων και της αντιμετωπίσεως των κινδύνων μεγάλων ατυχημάτων σχετιζόμενων με επικίνδυνες ουσίες. Από τους εν λόγω ορισμούς προκύπτει ότι οι εγκαταστάσεις δεν μπορούν να λαμβάνονται υπόψη μεμονωμένα, καθόσον περιλαμβάνουν κατά κανόνα μια τεχνική διαδικασία η οποία πρέπει να εκτιμάται στο σύνολό της.

48. Συνεπώς, ούτε η επιλογή του τεχνικού μέσου για τη σύνδεση τμημάτων της εγκαταστάσεως έχει καθοριστική σημασία, εφόσον τα τμήματα αυτά συνδέονται βάσει τεχνικής διαδικασίας στο πλαίσιο της εγκαταστάσεως. Η χρήση του κυλιόμενου τάπητα, λοιπόν, αποτελεί μόνον παράδειγμα τεχνικής συνδέσεως. Θα μπορούσαν να ληφθούν υπόψη και άλλες λιγότερο σταθερές δυνατότητες συνδέσεως, όπως η χρήση φορτηγών.

49. Κατά την εκτίμηση τέτοιας τεχνικής διαδικασίας, η απόσταση μεταξύ της αποθήκης καυσίμων και του τόπου καύσεως έχει μόνον ενδεικτική σημασία. Όσο αυξάνει η απόσταση μεταξύ τους τόσο μειώνεται η πιθανότητα να υφίσταται άμεση σύνδεση βάσει τεχνικής διαδικασίας. Ωστόσο, χώρος προσωρινής αποθηκεύσεως που προορίζεται αποκλειστικώς για τον εφοδιασμό συγκεκριμένης μονάδας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας θα έπρεπε να θεωρηθεί ως τμήμα της μονάδας αυτής ακόμη και αν βρισκόταν σε μεγάλη απόσταση.

50. Τούτο ισχύει και για τον εφοδιασμό άλλων αγοραστών από την ίδια αποθήκη. Αυτό θα αποτελούσε ένδειξη ότι η αποθήκη δεν αποτελεί τμήμα της μονάδας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Εάν όμως ο κύριος σκοπός της εξακολουθούσε να είναι ο εφοδιασμός της μονάδας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, θα ήταν εύλογο να γίνει δεκτή η ύπαρξη ενιαίας εγκαταστάσεως. Υπέρ αυτού συνηγορεί και το άρθρο 27, παράγραφος 2, του κανονισμού 601/2012 το οποίο θα εξετασθεί ακολούθως. Πράγματι, η διάταξη αυτή λαμβάνει προφανώς ως δεδομένο ότι καύσιμο δύναται να εξαχθεί από εγκατάσταση και να παραδοθεί σε άλλους αγοραστές.

51. Κατόπιν τούτου, συνάγεται το συμπέρασμα ότι ο αποθηκευτικός χώρος δεν μπορεί να απομονωθεί από την εγκατάσταση διά της επιλογής άλλων μορφών οργανώσεως. Αντιθέτως, η επιχείρηση θα όφειλε να προβεί σε τόσο ισχυρό διαρθρωτικό διαχωρισμό της αποθηκεύσεως του άνθρακα από τη μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, ώστε να αποκλείεται η τεχνική σύνδεση με τη μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.

6. Επί της απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα

52. Συνοψίζοντας, λοιπόν, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από άνθρακα και αποθήκη άνθρακα προοριζόμενη για τον εφοδιασμό της, εντός της οποίας λαμβάνουν χώρα εκπομπές CO_2 ως αποτέλεσμα αυτοθερμάνσεως, πρέπει να εντάσσονται στην ίδια εγκατάσταση κατά την έννοια του άρθρου 3, στοιχείο ε΄, της οδηγίας 2003/87, εφόσον συνδέονται μεταξύ τους ως τμήματα κοινής τεχνικής διαδικασίας για τη λειτουργία της μονάδας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.

Β — *Επί της εξαγωγής από την εγκατάσταση*

53. Με το δεύτερο ερώτημα, το Raad van State ζητεί να διευκρινισθεί μήπως ο άνθρακας που έχει υποστεί καύση λόγω αυτοθερμάνσεως δεν πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά τον υπολογισμό των εκπομπών, διότι εξήχθη από την εγκατάσταση.

54. Το ερώτημα αυτό στηρίζεται στη διαδικασία για τον υπολογισμό των εκπομπών η οποία προβλέπεται στο άρθρο 27, παράγραφος 2, του κανονισμού 601/2012. Τούτο ορίζει ότι η ποσότητα καυσίμου ή υλικού που χρησιμοποιήθηκε σε διεργασία κατά την περίοδο αναφοράς υπολογίζεται ως η ποσότητα καυσίμου ή υλικού που αγοράστηκε κατά την περίοδο αναφοράς, μείον την ποσότητα καυσίμου ή υλικού που εξήχθη από την εγκατάσταση, συν την ποσότητα καυσίμου ή υλικού που βρισκόταν στα αποθέματα στην αρχή της περιόδου αναφοράς, μείον την ποσότητα καυσίμου ή υλικού που βρισκόταν στα αποθέματα στο τέλος της περιόδου αναφοράς.

55. Σύμφωνα με κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής, η ποσότητα που εξήχθη από την εγκατάσταση αφορά τη χρήση σε άλλες εγκαταστάσεις ή σε τμήματα της εγκαταστάσεως που δεν υπάγονται στο σύστημα της οδηγίας 2003/87[7]. Επομένως, εξαγωγή από την εγκατάσταση υφίσταται όταν καύσιμα παραδίδονται πράγματι σε άλλες εγκαταστάσεις ή χρησιμοποιούνται σε τμήματα της εγκαταστάσεως τα οποία όντως δεν υπάγονται στο σύστημα.

56. Η EPZ όμως υποστηρίζει ότι και το καύσιμο που αναλώνεται λόγω αυτοθερμάνσεως εξάγεται από την εγκατάσταση. Συναφώς, στηρίζεται στην εκτίμηση ότι καθεαυτός ο αποθηκευτικός χώρος δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2003/87.

57. Ωστόσο, η εκτίμηση αυτή οδηγεί απλώς στην επανεξέταση της ερμηνείας της έννοιας της εγκαταστάσεως σε σχέση με τον αποθηκευτικό χώρο. Για τους λόγους που παρατέθηκαν ανωτέρω όμως ο αποθηκευτικός χώρος συνιστά τμήμα της εγκαταστάσεως της μονάδας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να αποσπασθεί εκ νέου από την εγκατάσταση κατ' εφαρμογή των κανόνων παρακολουθήσεως των εκπομπών της εγκαταστάσεως.

58. Αντιθέτως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο άνθρακας που αναλώνεται λόγω αυτοθερμάνσεως δεν εξάγεται από την εγκατάσταση, αλλά οξειδώνεται εντός της εγκαταστάσεως, δηλαδή υφίσταται καύση κατά την έννοια του άρθρου 3, στοιχείο κ', της οδηγίας 2003/87. Η αυτοθέρμανση συνιστά αποτέλεσμα της αποθηκεύσεως καυσίμου για την καύση στη μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, δηλαδή συνδέεται με τον κύριο σκοπό της εγκαταστάσεως στον οποίο στηρίζεται η υπαγωγή αυτής στο σύστημα της οδηγίας 2003/87.

59. Κατά τα λοιπά, οποιαδήποτε άλλη ερμηνεία του άρθρου 27, παράγραφος 2, του κανονισμού 601/2012 θα αντέβαινε στον σκοπό του άρθρου 5 του εν λόγω κανονισμού που συνίσταται στην εξασφάλιση πλήρους παρακολουθήσεως όλων των πηγών εκπομπών της εγκαταστάσεως.

V – **Πρόταση**

60. Κατά συνέπεια, προτείνω στο Δικαστήριο να αποφανθεί ως εξής:

1) Μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από άνθρακα και αποθήκη άνθρακα προοριζόμενη για τον εφοδιασμό της, εντός της οποίας απελευθερώνεται CO_2 ως αποτέλεσμα αυτοθερμάνσεως, πρέπει να εντάσσονται στην ίδια εγκατάσταση κατά την έννοια του άρθρου 3, στοιχείο ε', της οδηγίας 2003/87/ΕΚ σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας, εφόσον συνδέονται μεταξύ τους ως τμήματα κοινής τεχνικής διαδικασίας για τη λειτουργία της μονάδας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.

7 — «The Monitoring and Reporting Regulation — General guidance for installations. MRR Guidance document no. 1» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 16ης Ιουλίου 2012, σ. 60.

2) Άνθρακας ο οποίος αναλώνεται λόγω αυτοθερμάνσεως κατά τη διάρκεια της αποθηκεύσεώς του σε αποθηκευτικό χώρο μονάδας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας δεν πρέπει να θεωρείται ως «καύσιμο που εξήχθη από την εγκατάσταση» κατά την έννοια του άρθρου 27, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΕ) 601/2012 για την παρακολούθηση και την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου κατ' εφαρμογή της οδηγίας 2003/87.